

EURÓPSKA KOMISIA

V Bruseli 21.12.2011
KOM(2011) 911 v konečnom znení
2011/0447 (NLE)

Návrh

ROZHODNUTIE RADY

o vyjadrení súhlasu členských štátov v záujme Európskej únie s prístupím Ruskej federácie k Haagskemu dohovoru z roku 1980 o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí

DÔVODOVÁ SPRÁVA

1. KONTEXT NÁVRHU

Cieľom Haagskeho dohovoru z 25. októbra 1980 o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí (ďalej len „dohovor z roku 1980“), ktorý doteraz ratifikovalo 86 krajín vrátane všetkých členských štátov EÚ, je obnoviť pôvodný stav okamžitým vrátením neoprávnene premiestnených alebo zadržovaných detí prostredníctvom systému spolupráce medzi ústrednými orgánmi určenými zmluvnými stranami.

Keďže predchádzanie únosom detí je podstatnou súčasťou politiky EÚ zameranej na podporu práv dieťaťa, Európska únia aktívne pôsobí na medzinárodnej úrovni s cieľom zlepšiť uplatňovanie dohovoru z roku 1980 a nabáda tretie krajiny, aby k nemu pristúpili. V tejto súvislosti Komisia neustále zdôrazňuje, že Ruská federácia by mala pristúpiť k Haagskemu dohovoru z roku 1980, aby existoval spoľahlivý spoločný právny rámec medzi EÚ a Ruskom na riešenie prípadov únosov detí.

Táto otázka bola predmetom rokovaní v uplynulých rokoch na rôznych úrovniach, konkrétne v súvislosti so Stálou radou pre partnerstvo EÚ a Ruska v oblasti spravodlivosti, slobody a bezpečnosti a napokon sa Rusko 28. júla 2011 rozhodlo uložiť dokument o pristúpení k dohovoru z roku 1980. Dohovor nadobudol v Rusku platnosť 1. októbra 2011.

Podľa článku 38 ods. 4 dohovoru z roku 1980 sa dohovor uplatňuje medzi prístupujúcou krajinou a zmluvnými štátmi, ktoré vyjadrili svoj súhlas s týmto pristúpením. Európska únia preto musí prijať rozhodnutie, či súhlasí s pristúpením Ruska, a v prípade kladného stanoviska by členské štáty mali v záujme Európskej únie vyjadriť svoj súhlas s pristúpením Ruska.

Keďže problematika medzinárodných únosov detí spadá do výlučnej vonkajšej právomoci Európskej únie, rozhodnutie, či by členské štáty mali súhlasiť s pristúpením Ruska k dohovoru z roku 1980, sa má prijať formou rozhodnutia Rady.

2. VÝSLEDOK KONZULTÁCIÍ SO ZÚČASTNENÝMI STRANAMI

Pristúpenie Ruska k dohovoru z roku 1980 už dlhšie očakávala Európska únia a jej členské štáty, ktoré Komisiu pri rôznych príležitostiach vyzývali, aby pri stretnutiach s jej ruskými partnermi dôrazne naliehala na prijatie konkrétnych opatrení na pristúpenie k tomuto dohovoru.

Stretnutie expertov, ktoré Európska komisia zorganizovala v novembri 2009 s cieľom rokovať o spolupráci medzi Ruskom a EÚ, ukázalo všeobecný konsenzus zo strany členských štátov, pokiaľ ide o podporu spolupráce s Ruskom prostredníctvom mnohostranných dohôd, najmä v oblasti rodinného práva. V tejto súvislosti sa zdôrazňoval význam právneho rámca, ktorý predstavuje Haagsky dohovor.

Chýbajúci spoločný právny rámec s Ruskom, ktorý by umožňoval riešiť citlivé prípady únosov detí, sa prejavoval aj v tom, že sa v prvom rozhodnutí Komisie¹, ktorým sa jednému z členských štátov povolilo začatie oficiálnych rokovaní s tretou krajinou na základe postupu

¹ K(2010) 8577 v konečnom znení.

stanoveného nariadením Rady (ES) č. 664/2009², uvažovalo o dvojstrannej dohode s Ruskom vo veci únosov detí.

Spoločný projekt spolupráce – „Uplatňovanie Haagskeho dohovoru pri ochrane práv dieťaťa v Ruskej federácii“ – ktorý Európska únia a Ruská federácia začali realizovať 9. februára 2011, privítali aj členské štáty. Cieľom projektu je uľahčiť prístupenie Ruska k Haagskym dohovorom v oblasti rodinného práva vrátane dohovoru z roku 1980.

3. PRÁVNE PRVKY NÁVRHU

V súlade s judikatúrou Súdneho dvora³ spadá problematika medzinárodných únosov detí do výlučnej vonkajšej právomoci Európskej únie, a to v dôsledku prijatia vnútorných právnych predpisov Únie, konkrétne nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003 z 27. novembra 2003 o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností („nariadenie Brusel IIa“)⁴, ktoré sa uplatňuje medzi členskými štátmi od 1. marca 2005. Týmto nariadením, predovšetkým jeho článkom 11, sa zavádzajú dokonca prísnejšie pravidlá, pokiaľ ide o únosy detí rodičmi, než určuje Haagsky dohovor z roku 1980. Nariadenie odkazuje priamo na Haagsky dohovor a zachováva jeho princípy v práve Európskej únie.

Dohovor z roku 1980 bol prijatý viac než 20 rokov pred nariadením Brusel IIa, a preto neobsahuje žiadne ustanovenia umožňujúce prístupenie medzinárodných organizácií, ako je Európska únia (takzvaná doložka REIO). V tejto situácii musia členské štáty v záujme Európskej únie dohovor ratifikovať alebo k nemu pristúpiť.

Preto by členské štáty v záujme Európskej únie mali vyjadriť svoj súhlas s prístupením Ruska k Haagskemu dohovoru z roku 1980. V záujme zabezpečenia súladu a jednotnosti práva EÚ by toto vyjadrenie súhlasu mali členské štáty urobiť súčasne v rámci lehoty stanovenej rozhodnutím Rady. Komisia navrhuje, aby členské štáty uložili svoje vyhlásenia najneskôr do dvoch mesiacov od prijatia rozhodnutia Rady.

Z hľadiska praktického uplatňovania dohovoru z roku 1980 je veľmi dôležité, aby zmluvná strana v zmysle požiadavky uvedenej v článku 6 dohovoru určila ústredný orgán na výkon povinností, ktoré dohovor ukladá takýmto orgánom. Všetky členské štáty určili príslušný ústredný orgán v zmysle dohovoru z roku 1980. Rusko doposiaľ neurčilo ústredný orgán, ktorý má pomáhať európskym občanom v prípade neoprávneného premiestnenia detí do Ruska. Je preto žiaduce, aby vyjadrenie súhlasu s prístupením Ruskej federácie k dohovoru z roku 1980 nadobudlo platnosť určením ústredného orgánu zo strany Ruskej federácie.

² Ú. v. EÚ L 200, 31.7.2009, s. 46 – 51.

³ Stanovisko Súdneho dvora č. 1/03 zo 7. februára 2006: Právomoc Spoločenstva uzavrieť nový Lugánsky dohovor o súdnej právomoci, uznávaní a výkone rozhodnutí v občianskych a obchodných veciach.

⁴ Ú. v. EÚ L 338, 23.12.2003.

Vzhľadom na skutočnosť, že rozhodnutie sa týka medzinárodnej dohody, uplatniteľným právnym základom je článok 218 Zmluvy o fungovaní Európskej únie spolu s článkom 81 ods. 3. Rada sa uznáva jednomyselne po konzultácii s Európskym parlamentom.

4. VPLYV NA ROZPOČET

Návrh nemá žiadny vplyv na rozpočet Európskej únie.

Návrh

ROZHODNUTIE RADY

o vyjadrení súhlasu členských štátov v záujme Európskej únie s pristúpením Ruskej federácie k Haagskemu dohovoru z roku 1980 o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 218 a článok 81 ods. 3,

so zreteľom na návrh Európskej komisie,

so zreteľom na stanovisko Európskeho parlamentu⁵,

keďže:

- (1) Európska únia stanovila ako prioritnú úlohu ochranu a podporu práv dieťaťa, ako sa uvádza v článku 3 Zmluvy o Európskej únii, a považuje predchádzanie únosom detí za podstatnú súčasť tejto politiky.
- (2) Európska únia prijala nariadenie Rady (ES) č. 2201/2003 o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností („nariadenie Brusel IIa“), ktorého cieľom je chrániť deti pred škodlivými účinkami ich neoprávneného premiestňovania alebo zadržiavania a ustanoviť postupy na zabezpečenie ich okamžitého návratu do štátu ich obvyklého pobytu, ako aj zabezpečiť pre ne právo styku a opatrovnícke právo.
- (3) Nariadenie Brusel IIa dopĺňa a posilňuje ustanovenia Haagskeho dohovoru z 25. októbra 1980 o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí (ďalej len „dohovor z roku 1980“), ktorý ustanovuje na medzinárodnej úrovni systém spolupráce medzi ústrednými orgánmi s cieľom zabezpečiť okamžitý návrat neoprávnene premiestnených alebo zadržiavaných detí. Predovšetkým článok 11 nariadenia Brusel IIa stanovuje prísnejšie podmienky, než sú pravidlá a princípy dohovoru z roku 1980.
- (4) Zmluvnými stranami dohovoru z roku 1980 sú všetky členské štáty Európskej únie.
- (5) Európska únia nabáda aj tretie krajiny, aby pristúpili k dohovoru z roku 1980, a podporuje jeho správne uplatňovanie, okrem iného účasťou v osobitných výboroch, ktoré pravidelne zvoláva Haagska konferencia medzinárodného práva súkromného.

⁵ Ú. v. EÚ C, , s. .

- (6) Európska únia zdôrazňuje, že spoločný právny rámec platný medzi členskými štátmi EÚ a tretími krajinami môže zabezpečiť najlepšie riešenie citlivých prípadov medzinárodných únosov detí, pri ktorých diplomatické kanály a sprostredkovanie zlyhávajú.
- (7) Práve z tohto dôvodu Európska únia už dlhšie naliehala na pristúpenie Ruskej federácie k dohovoru z roku 1980 a táto otázka bola dôležitou súčasťou rokovaní týkajúcich sa justičnej spolupráce v občianskych veciach medzi Európskou úniou a Ruskou federáciou, jednak v rámci Stálej rady pre partnerstvo medzi EÚ a Ruskom v oblasti spravodlivosti, slobody a bezpečnosti, ako aj na ministerskej úrovni.
- (8) Ruská federácia uložila svoj dokument o pristúpení k dohovoru z roku 1980 dňa 28. júla 2011. Dohovor z roku 1980 nadobudol platnosť 1. októbra 2011.
- (9) Podľa článku 38 ods. 4 dohovoru z roku 1980 sa dohovor uplatňuje medzi pristupujúcou krajinou a zmluvnými štátmi, ktoré vyjadrili svoj súhlas s týmto pristúpením.
- (10) Podľa judikatúry Súdneho dvora Európskej únie, konkrétne stanoviska č. 1/03 zo 7. februára 2006 k uzavretiu nového Lugánskeho dohovoru, ustanovenia dohovoru z roku 1980 ovplyvňujú sekundárnu legislatívu Európskej únie v oblasti medzinárodných únosov detí a rodičovských povinností, najmä však nariadenie Rady (ES) č. 2201/2003 z 27. novembra 2003 o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností. Otázky, ktoré rieši dohovor z roku 1980, preto patria do výlučnej vonkajšej právomoci Európskej únie.
- (11) Podľa dohovoru z roku 1980 len suverénne štáty môžu byť jeho zmluvnou stranou. Európska únia k nemu preto nemôže pristúpiť, ani uložiť vyjadrenie svojho súhlasu s pristúpením Ruska.
- (12) Preto v záujme Európskej únie by mali členské štáty uložiť vyjadrenie svojho súhlasu s pristúpením Ruska.
- (13) Týmto vyhlásením by členské štáty v záujme Európskej únie súhlasili s pristúpením Ruska s cieľom umožniť uplatňovanie dohovoru z roku 1980 medzi Európskou úniou a Ruskou federáciou. Uznávajúc cenný prínos dohovoru z roku 1980 k ochrane dieťaťa na medzinárodnej úrovni je žiaduce, aby sa ustanovenia dohovoru uplatňovali bezodkladne.
- (14) Vzhľadom na to, že ustanovenia dohovoru z roku 1980 sa môžu uplatňovať v plnom rozsahu iba vtedy, keď zmluvný štát určí príslušný ústredný orgán v zmysle článku 6 dohovoru z roku 1980, vyjadrenie súhlasu nadobúda platnosť až po tom, čo Ruská federácia určí takýto ústredný orgán.
- (15) V súlade s článkami 1 a 2 Protokolu o postavení Dánska sa Dánsko nezúčastňuje na prijatí tohto rozhodnutia a nie je ním viazané, ani nepodlieha jeho uplatňovaniu,

PRIJALA TOTO ROZHODNUTIE:

Článok 1

Členské štáty Európskej únie uložia súčasne, a to najneskôr do [VLOŽIŤ DÁTUM: dva mesiace od prijatia] vyjadrenie súhlasu v záujme Európskej únie s pristúpením Ruskej federácie k Haagskemu dohovoru z 25. októbra 1980 o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí v tomto znení:

„[ČLENSKÝ ŠTÁT] vyhlasuje, že v záujme Európskej únie súhlasí s pristúpením Ruskej federácie k Haagskemu dohovoru z 25. októbra 1980 o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí od okamihu, kedy Ruská federácia určí ústredný orgán vyžadovaný podľa článku 6 dohovoru.

Dohovor nadobúda platnosť prvým dňom tretieho kalendárneho mesiaca po tom, čo Ruská federácia určila príslušný ústredný orgán“.

Článok 2

Toto rozhodnutie nadobúda účinnosť dňom nasledujúcim po jeho uverejnení v *Úradnom vestníku Európskej únie*.

Článok 3

Toto rozhodnutie je určené členským štátom.

V Bruseli

*Za Radu
predseda*